

J E L E N K Ö R.

65. szám.

Pest szerda augustus 14dikén.

1833.

Foglalat: Magyar és Erdélyország (RRink folyvásti orsz. tanácskozásik a' bormérés 's legelőkrül; Kinevezések; Wagner praecónisatiója; Mármaros új tisztikara; Biharban új követ 's alispán választás egy pár helyettezéssel; budai rajz-jutalom-osztás; budai 's pesti iskolák; Baga nemes adománya; Simay Kr. nekrológja). Franciaország (Napoleon szobrának felavattatása, nagy sereg-szemlé, több ünnepélyes tisztelgés, 's azokról elmékedések). Portugália (Bourmont generalissimus; Santarem körlevele; Miguel bocsánat hirdetése; Stag frogatt, Sun Globe 'z African gőzhajó hírei). Elegyhírek. Legeslegujabb: (Miguel hadát Bourmont alatt Portonál Pedroók legyőzik jul. 25ikén, 's ugyanaz nap d. Maria sergei Lissabont elfoglalják). Gabonaár; Pénzkelet.

MAGYAR ÉS ERDÉLYORSZÁG.

Pozsony. Az urbéri III. cikkely tárgyzati felett e' napokban RRink résziről folyvást tartott országos ülések a' borméresi szakaszra nézve elhatározzák: hogy szőlő-hegy név alatt csak azon szőlő-tőkékkel beültetett térhelyeket érthetni, mellyeken kilenczed- vagy dézma-szedés avagy hegyi jus gyakoroltatik; az illyes szőlő-hegyen természetett bort, de csak egyedül minden helység a' magáét, a' kiszabott urbéri idő alatt szabadon mérheti, azontul nem; egyes jobbágy pedig soha sem, a' csapra vett bor-nak elkoboztatása (confiscatio) büntetés alatt; kivévén a' szőlőhegyen imitt amott tartózkodó szőlő-miveseket, kik a' szőlőhegyi munka ideje alatt, vagy ha már régibb szokás úgy hozná magával, ezen kívül is, de csak egyedül a' munkásoknak szabadon mérhetnek. Az urodalmi bormérésjus azonban a' kitűzött urbéri idő alatt is mindig szabadon fenmarad, valamint annak gyakorlására egy alkalmas háznak épittetése (ha ez előtt nem volt) a' jobbágytól csere vagy más egyezkedés útján visszaváltható telken is. Egyébiránt megengedtetik a' jobbágy-nak akár-milly nagy mennyiségben máshonnan hordani borokat közönséges abroncsos hordókban kereskedésre vagy saját hasznára, betegség esetén pedig kisebb edényekben is; égett italokat készíthet nem csak törköly, gyümölcs, bor vagy ennek söprejéből, mint a' kerületi szerkezés előlegesen elhatározá, hanem gabonából 's mindennemű más termék-ből is tetszése szerint, üstpénzül a' földes-urnak 2 fr. fizetéssel; az így égetett italt árulhatja is akónként, de iczénként nem mérheti. Eddig terjed a' 2ik §. — A' 3ik, melly a' jobbágyi legelőkrül szól, következő: A' hijányos proportióbul (idomzatból) keletkez-

ni szokott panaszok mellözése 's nemzeti szorgalom-élesztés tekintetéből, mindenütt a' hol csak fekvés 's térség engedi, 's a' földesur, egyik közbirtokos vagy jobbágyok nagyobb része úgy kívánja, megengedtetik az urasági legelőt a' jobbágytól külön szakasztani egy ez iránt kiküldött megyei választottság előtt egyezés útján, mellyet a' megyei törvényszék fog megvizsgálni, vagy ha ez nem történhetik urbéri uton, előre bocsátván szükség esetén az összetömegítést (commassatiot); azon óvással azonban, nehogy illy jobbágyi legelők gyanánt vizáradásoknak kitett vagy más akármilyen módon barom-legeltetésre használhatlan térföldek szakasztassanak ki. Ugyan illy elvek mellett különözhetni el a' kaszálókat és ugarokat is legelőképen; sőt ha lehet szabályozáskor (regulatio) úgy kívánván a' jobbágyok nagyobb része, vagy a' gazdasági kinézés úgy hozván magával: minden jobbágy járandósága külön külön egy tagban, vagy ha ezt a' helyzet nem engedné, legalább nyomási dülőkben (fordulatokban) szakasztassanak ki. Az ezután következő osztályozás 's a' helyek különbsége- és minőségéhez képest elkülönözéskor alkalmazandó proportio iránt, az ennek sora 's módja felett megegyező országos küldöttségi és kerületi szerkezet fogadtatott el.

Fels. Urunk a' fumei kereskedési és váltó-törvényszékbéli megürült másod közbiróságra Pauer Károlyt eddig ugyan az ottani ker. kormányshék titoknokát méltóztatott kegyesen kinevezni; jul. 10ikéről költ legfensőbb kézírata szerint pedig Czirjék Diennest Erdélyben Alsó-fejér vmgye főispánját e' hivatalától fölmenteni 's volt fizetése mellett az erdélyi kir. kincstárhoz számfeletti tanácsnokká vélte czélirányosnak álhelyezni. Romában jul. 29ikén a' quirinali palotá-

ben ő Szentsége XVIIik Gergely pápa által tartatott titkos consistoriumban a' többi érsekek és püspökök sorában belgrádi és szemendriai püspökké Wagner Mihály hittudományi doctor, sz. adalberti prépost és győri kánonok ur is praeconisáltatott.

Mármaros vmgye mult jul. 25ikén választott ujdón tisztkarának névsora következő: m. B. Sztojka országgyűlési követ a' szerfelett számosaktól neki szánt első alispánságot megköszönvén alispánokká lettek: 1) Boronkay Miklós. 2) Mán László; főjegyző: Várady Ádám; al: Takács Albert 's Nánásy Lajos; hadi főadószedő: Szaploneczay János; házi: Móricz Péter; aladószedőkké: Asztalos Péter, Jura György 's Horváth Pál; főügyvédek: Tóth János és Kovásy Illyés; allá: Kürthy Antal 's Csizsár Mihály; számvevővé: Tar Gáspár; levéltárnokká: Bogdány Mózes; fizetésbeli táblab.: Asztalos Pál, Jurka Pál, Selevér István 's Paszákasz Kajetán; főorvos: Peregrini György; földmérő: Csatáry István. — Felsőjárasi fősz.biró: Szaploneczay Zsigmond; alsz.birók: Mihályi Gábor 's Onyicza Tódor; esküttek: Suska Aloiz, Dunka János 's Mán Péter; m. biztos: Petrovay Gergely. — Kaszói járásbeli fősz.biró: Vlád György; alsz.biró: Jurka János; esküttek: Cziple János 's Reviczky János; m. biztos: Pákonnyi Godzsa János. — Szigeti járási fősz.biró: Várady Antal; alsz.birák: Kovásy Mihály 's Komáromy János; esküttek: Kovásy Károly, Réti Ferencz, Szalkay Mihály 's Várady Samuel; m. biztos: Mik Simon. — Alsó járási fősz.biró: Pogány Károly; alsz.birók: Markocsány Ferencz 's Darvay Péter; esküttek: Chernel György, Tomka Samuel, Selevér Pál 's Dobsa Menyhért; m. biztos: Tóth József. — Verhovinai járási fősz.biró: Hadfaludy Mihály; alsz.biró: Darvay Bálint; esküttek: Dán Péter és Szilágyi György; m. biztos: Jody György. Jelesíté e' tisztválasztó gyűlést az is, hogy ez alatt a' főispán gróf megyeházuuk tágitására tetemes mennyiségű pénzt ajánlott, és számos inségeskedőnek is letörlötte segéd bőkezűségével könnyeit. P. J.

Bihar vmgye RR. u. m. Zichy Ferencz főispán gróf előlülte alatt aug. két első napján tartott köz és illetőleg tisztujító gyűlé-

sőkben Tisza Lajos első alispán 's országgyűlési követ helyébe, mind alispánt mind követet választottak. Aug. 1sőjén délelőtti 9től esti 6 óráig tartván a' gyűlés, abban szavazati többség által első alispánná Érkeserüi Frater Mihály választatott el, más nap pedig szinte szavazási uton országgyűlési követté Ravazdy István táblabiró u. Aug. 4ikén az e' közben lemondott másod alispán Ferdényi Antal ur tisztébe a' n.mélt. főispán megyekormányzói jusánál fogva helyettesül kinevezé a' szalontai járás fősz.biróját Stacho Antal urat, ennek helyébe pedig az imént említett járás fősz.birójává Sántha György táblabiró urat kinyilatkoztatván előbb a' RR. előtt, hogy ezt szerfelett fontos ok miatt cselekszi, nem pedig azért, mintha e' járás érdemes első alsz.biróját Lakatos Benedek urat elmellőzni kívánna, miért is e' jeles tulajdonságu tisztvilelőt ismeretes érdemeire nézve táblabiróvá nevezni szíves volt. K.

Budán a' nemzeti iskolabeli rajzoktató intézet iránt azon gyönyörű pártolás divat, melly szerint annak kézműves sorsu nevenedeki közül 3, ki t. i. készített rajzmunkája által e' művészet-ágban tett előmentének legkitünőbb példáját adja, a' város résziről egy erre szánt különös alapítvány-pénzből minden 3ik iskolai év kiteltével aranypénz jutalommal ajándékoztatik meg szorgalma érdemitéseül 's a' többi tanítványok serkentetésökül. Az idén szinte illyes év fordulván elő, a' mondott jutalmazás jul. 28ikán ment végbe a' város tanács-teremében e' végre számosan felgyülekezett nagy tekintetű és műértő vendégek előtt. Első díjra feladásul tétetett az építő művészetből egy kir. könyvtár épületrajza franczia sztilben jonai és korinthi oszloprenddel, (nyertes Ernst Simon). Másodikra a' virágrajzból egy virágedény, mellynek főbb szálvirági ő felsége Isó Ferencz névbetűit képezzék (nyertes Forstner Jakab). Harmadikra a' díszítési (decoration) rajzolásból a' franczia császári sas, melly 1815ben Magyarországra jutván a' m. nemz. Muzeumnak adatott, kicsinyített mértékben (nyertes Papler Károly). E' kitüntetett próbaműveket a' bíráló urak nem csak a' többi készült gyermeki munkák között találák legjobbaknak, de különben saját nemőkben je-

leseknek is. Nines fogatosb ösztön neven-déki szorgalom-buzditásra jutalom-kecsnél 's magasztaló kitüntetésnél. — A' pesti nemz. iskolában jul. 29 's 30-ikán mint nyilvános próbatétel alkalmakor Boráros János igazgató ur évenkénti szokása szerint szinte hazafilag jutalmaztatá a' többi tanulmányokon kívül különösen a' magyar nyelvben iparkodóbbakat. Ezen ismételt serkentő bánás, és okos tanítói vezetés valóban már igen szem-betűnőleg is mutatja kellemes sikerét; örömmel is volt tapasztalható a' 753ra terjedő tanulósnál, egyeseknél ugyan kisebb nagyobb, de általában mindnyájoknál 's job-bára német ajkuaknál a' m. nyelvbeli elő-haladás 's miként kívánják ok szorgalmuk által bebizonyítani azt, mit a' Nemzet határo-zatok 's törvények által törekszik valósítás-ra hozni. — A' budapesti két gymnasiumbe-li ifjuság száma e' lefolyt iskolai évben ös-szesen 1,198ra ment, a' budaié névszerint 477re, a' pestié pedig 721re, mind a' kettőt az ájtatos rend oktatása vezérli.

Örömmel vettük hiteles híret 's e' vég-ből egyenesen felszólítva kedvesen is közöl-jük egy külföldi hazánkfiának nemzeti inté-zetünk iránt buzgó részvételét 's pártolását. Buga János Emanuel ur a' bukaresti főkönyv-nyomató intézet tulajdonosa t. i. Buda sz. kir. város ns tisztathósága elibe végrehajtá-sul terjesztett nyilatkozatványában, egy u-gyan e' városban levő 's 566 ftra terjedő a-dósságul követelendő vagyonának egy ré-szét a' budai polg. kórház, 2ikat a' pesti vakok intézete pénzalapja nevelésére, 3ikat pedig a' magy. nemz. tudom. Akadémia tö-kéji gyarapítására szentelé.

Simay Kristóf kegyes-iskolabeli áldozó pap, a' két testvér országi ájtatos-rend-egyetem Nestora v. is legidősbike (pro-vinciae decanus) 's a' nemz. tudom. Akade-mia tagja f. évi jul. 14-ikén öröklétre szen-derült. 1742ben Komárom szülé őt hazánk-nak, 1765—78ig philosophia 's theologiának szánt idején kívül különféle gymnasiumok-ban különféle osztályu ifjuságot oktatott. 1778—92ig rajztudományt 's nemz. iskolát Kassán 's végre 1792—1830ig rajz- 's építé-si művészet-tanító vala Körmezőn, minden-kor 's mindenütt közjaválatra érdemítve. Több

mint félszázados oktatási fáradozásit arany érdempénzzel koronázá kegyelmes Urunk. Tisztikörétől nyerhetett idejét hazai nyel-vünknek, a' még akoron elhagyatott árvának, gyámolására szentelé fogytiglan buzogva mel-lette. Dugonics, Simay 's Endrődy (a' még akkor velők egy zászló alatt vitézkedett Ré-vay Miklós nyelv bajnokon kívül) jeles trias-ként tüntek fel 's példányul ragyogtak ez idő-szakban szerzetes feleik közt, 's küzdve a' tetemes gátokkal 's előítéletekkel fényt de-ritgettek nyelvünkre, magokra 's rendjök-re. Lepihentek mind ezek a' dicsőség ölébe, ugy látszik mindazáltal a' nélkül, hogy rendsor-sosaik közül mindeddig valaki méltó képvise-lőül lépett volna nyomaikba v. lépni törtetne az egy Jalloscison 's Nagy Péteren kívül. Va-lamennyi fenemlített nyelv-bajtársit azonban túlélte most üdvezültünk, 's megérte még, mint a' boldogult önmaga mondá Simeonként, utolsó legtisztább hazafi örömét, a' magyar nemz. tu-dom. Akadémia létre jutását, melly érdemeit méltatva tagjai koszorujába is füzé a' ham-vadó dicsőültet 's mult évi első nagy gyüle-se folytában többször ugyan, mindazáltal u-tószor láthatá kebelében a' tisztos reszketeg öszt. Vigjátéki sora következő 1) Mestersé-ges ravaszság Pest 1773. 2) Igazházi, egy kegyes jó atya Budán 1790. 3) Gyapai Már-ton feleségfeltő gyáva lélek Budán 1793. 4) Zsugori. 5) Házi orvosság. 6) A' váratlan vendég. Egyéb munkáji: Végtagokra sze-detett szótár 2 rész Budán 1809. 's egy kéz-iratban heverő Nagy szótár magyar, diák 's német nyelven szerkesztve 's az N betűig le-tisztázva; többi hátralevő betűje pedig tisz-tázatlan ugyan de kidolgozva 's külön külön zacskókba gyűjtögetve. — Ha nagytisztele-tű szerzete vagy más nagylelkű pártfogó e' Nagyszótárt közfényre nem segíti, legtaná-csomb lenne azt a' nemz. tudom. Akademi-birtokába juttatni, hogy azt kulföld v. se-gédeszközül használhassa nagy szókönyve készítésében, 's itt, és így is örököljön meg neve azon munkás férjfiának, ki első vala a' kegyes iskola-rend hívei közül ez orszá-gos intézetbe tagul iktatva. H. T.

Jul. 8-dikán Erdély-Kereszturban 2 óra közben egy jobbágyasszony 4 fi 's 2 leány gyermeket szült, mind igen apró ugyan de fris, 's 11-ikén meg is kereszteltetett.

FRANCZIAORSZÁG.

A' juliusi ünneplések közt legelső helyet foglalt Napoleon szobrának felavattatása jul. 28-án a' Vendôme-téren, melly így ment végbe: délután egy óraker a' nép e' térre tolonga, hogy a' leplezetlen szobrot 's a' leplezés után mellette huzamodó sergeket láthassa; a' rend 's politiaörség nagy bajjal tartóztathatá vissza. Az igazsági ministerség palotája a' királyné elfogadására vala felkészítve közép ablakán 3szinü diadaljellel, fen pedig 's oldalaslag más diszítvényekkel. Vendôme-téri ablakit fényes 's kivált magas szép nemü társaság foglalá el. A' szobor földve vala még, rajta körösleg 3szinü zászlók lobogtak 's talapján 's boltpárkányin immortell-koszorúk. Midőn így kíváncsilag szemlélnők a' szobrot 's más részről az ostromzajjal tóduló népet, egy idegen, égszin formaruhás férjfi tünik elő közepette, rendelkeztek- csillagok- és szalagoktól borított mellel. Ezt sem akarák a' tér üres körébe bocsátani, de alig nevezé magát meg, azonnal felnyitkák a' néptömeg 's örendek 's a' legnagyobb tisztelkedések közt kísérek az igazság-ministeri palotába. Ez Sidney Smith admirál volt, ki éjszaki francziaországi utjából sietve Párisba tért Napoleon szobra felavattatására. Minthogy ő st. Jean d'Acre-nál Bonaparte generál ellen vitézül küzdte, tanurészese 's osztályosa kívánt lenni azon közbámulat-'s igazságtételnek, mellyel a' mai napon hamvainak érdemadókép áldoztak. Általányosan a' vendôme-téri nézőknek csaknem tele angol volt. S. Smith után azonnal megérkezett a' királyné (maga ugyan egyszerű kék ruhában, két leányi pedig Adelaide fejér, Marie rózsaszin köntösben 's így a' királyi háromság nemz. háromszinben) nyílt hintón több kocsi udvari dámáktól kísérvé. Szívesen fogadá királynéját a' nép, ki szinte az igazságministeri palotában foga helyet, néhány minister, ezek háznépe 's több fenrangu mellette. 1 óraker jelent meg a' király hattyufejér paripán 's jobbán lovaglott koronaörökös fiastul nemzeti ör formaruhában, balján Joinville kir. hg. 's a' szép szöke Nemours hg láncsás ezredesi veres köntösben 's leszállván lórol a' pecsétöri palotában a' ministerek-mairek 's tábornoktesttel fényesen reggelizett 's innen kevéssel két óra e-

lőtt számos kíséretestül (közte a' fényes skarlát formaruhás lord Granville angol követ is) a' Castiglione utcába lovaglott, 's fiaitól, marsallitól 's a' vezéri tisztkartól környezve úgy állapotodott meg a' szobor talpánál, hogy a' Castiglione utca felől vonuló nemzeti ör- és seregredek Napoleon képsobrát arcban, a' királyt oldalról szemlélhették. E' pillanatban intett a' király Thiers ministernek 's ennek jeladtára mintegy varázs által lebbent le az arany méhekkal 's csillagokkal himzett zöld lepel a' szoborról; (t. i. sinórok valának tűzve a' lepelhez, mellyeket az oszlop tetején néhai gárdaruhájában álló, régi csász. örseregbeli két gránátos tartott 's egyszerű szerkezet által leránthatott). A' lepel lebbentekor, 's így a' szobor fényre tárultakor a' király kíséretestül tiszteletjelül süvegét levevé, száz meg száz dob 's trombita fennyen harsogott, száz meg száz ezer kéz tetszés-tapsai közben száz meg száz ezer torok vive l'empereur! (éljen a' császár!) örömjajjal üdvözlé a' császár képét, minden ablakról vigadólag lebegtek a' kendők, 's ugyanazon oszlopon látták ismét a' maga kiskalapjában 's marengoi köpönyegében állni azon nagyember képét, mellyről azt 1814ben 's így 19 év előtt kötelekkel rángaták le. (Pasquier mostani párikamarai előlülő, akkor politiaelőljáró irá azon időben alá a' leszaggatást rendelő parancsot, 's most maga is szemlélője volt ez ujdön dicsoítésnek). Számos maradvány-tisztei 's vitézei a' hajdani csász. seregeknek historiai hírnéhai formaköntösikben 's régi becsületrendi keresztikkel diszesülve 's jobbadán könybe borulva függeszték hosszú pillanatokat elhunyt hős vezérok képére, ki oda fenáll ismét, és diadalmi alatta, és az ő régi Párisa, és az új ivadék új hódolatival. A' sergek a' Castiglione utcában 's környékin véges végig mennydörgést felmuló riadalommal hangoztatták a' császár képin örömet, még a' politiakatonaságot is elsodrá e' példátlan lelkesedés 's örömkialtózásiban későn vevé észre, hogy rajonként özönlik a' nép a' Vendôme-térre. Hasztalan volt már most minden ellenzés, karddal gátolás 's lóval tipratás, mind e' mellett is vizárként rohant a' nép a' térközre, 's könnyen zaj és zavar támadhatott volna, ha meg nem parancsolja a' király a,

bezu
lan l
Erre
lopna
leon,
veit v
lépte
a' kir
lakor
hány
a' se
órafo
mind
maire
egyed
Enne
pét n
bül i
tozál
reur
csász
rály!
sogá
kato
láttá
hósk
bokr
rére
lül, i
tel l
bajon
mint
köz
vegy
les!
ek!)
hoz
telt
bará
latk
nem
term
kivá
ezre
nai
red
kón
szár
val)
kato
visz

bezudultak körben hagyatását. Kimondhatatlan lármát ütött e' tarka 's zajló néptenger. Erre a' király más oldalára költözött az oszlopnak, hol háta mögött valának a' Napoleon, generálai 's a' meghódított városok neveit viselő köroszlopok, úgy hogy az itt eléptető sergeknek mind ez emlékeket mind a' királyt is látniok kelle. Vele szemközti ablakon a' királyné, mellette a' kir. hgek, néhány minister 's a' t. Két óra után kezdődött a' sergek oszlop-előtti huzamodta, melly 5 órafolytig tartott. Elöl jött a' nemzeti őrség, minden legio saját tisztköntösébe öltözött maire-jével, 's ez olly számos vala, hogy egyedül ennek elléptetése 3 óraidót kívánt. Ennek csapati midőn először a' császár képét megpillanták, minden tagjok 's tetemökből indulatosan kitörő enthusiasmmal kiáltozák: gloire à Napoleon! gloire à l'empereur! (dicsőség Napoleonnak! dicsőség a' császárnak!) A' vive le roi! (éljen a' király!) hangot elnyelé a' két első rendű harsogás; nem is csuda, mert számos nemzeti őrkatonáskodott a' császárság alatt 's így a' kép láttával mélyen hatá meg őket a' mult nagy hőskor emlékezete. Sok közülök virágfüzért, bokkrétát, koszorút v. koronát tűzött fegyverére 's az oszlop lábához tevé le hódolat-jelül, így tehát eszébe sem jutott, hogy bajonettel legyen törvény-improvisator, vagy hogy bajonettre füzve tárja elő kérelmét a' sereg, mint sokan jövendölgeték. A' vive le roi! közé mint mondják még azon kiáltozás is vegyült „à bas les forts! point des bastilles! (le az erősítvényekkel! semmi bastille-ek!). A' National azt állítja, hogy a' királyhoz közelített személyek hallák ezen ismételt nyilatkoztatását is a' királynak: „Nem, barátim! semmi bastille-ek!“ Azonban e' nyilatkozat az erősítvények jövendőjére nézve nem mutatna egyebet, mint, hogy a' király természetesen azokat nem bastille-ekképen kívánja nézetni. Nem minden őrlegio és serezed hallatá ezt: „éljen a' király!“ A' szajnai megye rendőr csapatján kívül 15 serezed vala jelen (t. i. 2 karabínos, 2 vasas, 4 könnyű lovas, 4 láncsás, 1 vadász, 5 huszár 's 1 lovag pattantyus ezred 60 álgyuval). A' nemzeti őrsereg ezt rivallá a' rendes katonaságnak: „éljenek a' serezedek! ezek viszout harsogák:“ éljen a' nemzeti őrsereg!

a' mi szives öszhangzás 's egyesség csallhatlan jele a' fegyveres erő közt. Mind a' két nemű hadinép száma legalább száz ezer fő lehetett. Minden néző előtt szembeötölő vala: mennyire javult egy év óta meg a' hadiseregkatonai tartása, mi természetesen bokros magasztalást vont Soult marsalra is mint hadministerre. 7 órakor az elvonult szemle végén üdvözlé a' király kíséretestül a' királynét, és szemlátomást tikkadtan lovaglott a' Tüillériákba vissza, mellynek tág kertjét most az egész tömérdek néző egyetem lépé el, minthogy közepében négyszáz dob adajelt az ötszáz személyű óriási hangverseny (concert) kezdetére. Lehetetlen vala fülnek csak némi távolságban is tisztán hallani e' nagyságos zöngedelmet, mivel az képtelen vala megigázni v. elnémitani a' végtelenül hullámzó ember-oczeánnak zajongását; mindazáltal lélekható és szivrendítő hasonlíthatatlan benyomás vala, midőn e' nagy hangászkar a' Marseillaise-t (marseille-i dalt) zendité meg, 's legalább ötvenezer kísérő szózat harsant zengzetébe. Ezt követék a' világitások, tűzjátékok, tengeri ütközet a' Szajnál, hol a' vörös bengáli tüztől ragyogó lineahajó egy 18 álgyus pattantyu-teleppel csatázott, melly közben lármázva 's lódözve azt egy 20 sajkából álló kis hajósereg ostromlá, mig végre amaz teljesen lángba borulni látszott. Föl és lefelé minden szajnamelléki hid ki vala világitva, az ugy nevezett pont des statues (szobrok hidján) gyönyörű tűzjáték villogott a' partról 's Tivoli-utczából rakéta-boglarok röpdeztek, fényözönben pillogatott által a' Notre-dame roppant egyház, a' városház, ministeri paloták, Vendome-oszlop 's a' t. ezer meg ezer 3szinű lámpákkal, görög, bengáli 's minden képzelhető tüzrel valának borítva. Késő éjig tolongott a' nép a' tüilleriai kertben, elysiumi mezőn, hidakon, partközveten 's a' t. — egész Franciaország Párisban látszott egyesülve. Az ünnepi tisztelet 's dicsőség azonban legjobban illeté Napoleont, mert az ő szobra 's az őt környező diadalmi emlékeinek védelme alá járult a' király maga is. E' hősi nagyság nyilvános elismerés, melly Franciaország hírét a' világ minden részire terjeszté, csuda hatása volt a' népre 's józan politika is vala tenni ezt, mert a' nép Napoleont látván maga fe-

lett, 's maga előtt a' sereget, e' napon 's illy körülmények közt lehetetlen vala republicai lázongástól félni, mivel Fülöp-Lajos mellett, ki az új republicát legyőzé, védpaizsul állott maga Napoleon, a' régi, az óriási republicának letiprója. Így kétségtelenül két dolgot tüntetett világ elibe jul. 28ika: 1) a' mi mindennapi történetképen úgy is tudva volt, Franciaország tiszteletét 's csudálatát Napoleon iránt. 2dik a' jeler 's jövődőt illeti, hogy t. i. Páris és Franciaország nagyobb része nem ellensége a' mostani kormánynak. — A' szober mostani örje egy auszterliczi vitéz, néhai, 13dik könnyű lovas ezredbeli sergent; régi teljes formarubájában, régi becsületrendi sasos 's napoleonképes keresztjében tevé ma tisztelkedő szolgálatját. — Mind ezeket bezára az öt ezer hivatalosnak adott fényes lakoma 's táncmulatság a' tündérivé alakított városháznál, hol a' kir. nemzetség is megjelent, hosszas időig mulatott 's egyik kir. hgasszony egy nemzeti őrtiszttel tánczolt is. Lafayette a' népintéző itt nem volt jelen, se az orosz és porosz követ (gr. Apponyi az ausztriai Bécsben mulatván). A' jul. 29iki ünneplések közt legfontosb vala e' következő három intézet alapkövetétele a' király által a) t. i. a' gyárműtáré (entrepot) a' des Marais téren, b) a' nagy ásvány-gyűjteményé a' növény-kertben (jardin des plantes) végre c) az új hidé pont aux Blés-nél. — Lobau marsall a' nemzeti őrség feje napiparancsul adott hirdetvényében köszöni a' nemz. őrseregnek a' jul. napokban kimutatott buzgóságát 's hazafi gondolkodásának illy őszhangzólag kifejezett nyilatkoztatását 's ugyan ezt jelenti a' király nevében egy hozzá irt levél is. Szinte kir. megelégedést jelent a' seregredeknek jul. 29ikén Pajol a' párisi parancsnok is szép vi-eletőkért, 's a' szemle (revue) alkalmakor kitüntetett pontos forgásikért. — A' párisi hírlapok a' jul. ünnepeket, főkép a' nagy katonaszemlét, olly különbözőleg rajzolják (kiki t. i. önpártja színe 's érdekiben) hogy némelly fő cikkelyben szemközt ellenkeznek egymással főkép a' Constitutionnel, Journal des Débats és de Paris, Temps, National, Tribune és Galignani Messengere. Ez azt mondja, hogy azon kevés elfogdozás és felfodózás, melly e' napokban történt,

ujra mutatja: milly csekélyek számra 's erőre nézve minden nyugtalanok az egész párisi 's franciaországi nagy polgári egyetemhez képest.

PORTUGÁLIA.

Legujabban magányos levelek után következőket közöla' madriti ujság: „Matozinhos jul. 14. Négy nappal ezelőtt Villanova da Condebe egy angol gőzhajó érkezővén, számos francia tisztet szállita szárazra 's köztük Bourmont grófot is. A' király a' mi urunk azonnal következő írományt méltóztatott Bourmont grófhhoz utasítani, egyszersmind a' táborban kiadott ezen napi parancsban közhírré tenni: „Bourmont grófhhoz: Barátom! Én, a' király, üdvözlem az urat mint férjfit kit tisztelek és szeretek. Az ur vitézségét 's hadi tudományit becsülve, kívántam e' magas tehetségit hasznomra fordítani 's királyi seregim elrendezésit 's kormányát vezérletire bizni. Ismervén készségét, mellyel meghívásomat sietve követé, hogy nyilvános tanujelét adjam Ön iránti köszönetemnek 's teljes bizodalammnak, ime az urat egész kir. sergem fővezérévé nevezem ki 's meghatalmazom ezen tisztben helyemet kipótolni; kinevezem egyszersmind tábornoktestem (general-stabom) fejévé minden ahoz kapcsolt hatalom, jus, és elsőségekkel (praerogativa) felruházva. Melly szándékomról értesítésem irám jelen levelemet Leça do Balio kir. lakomban jul. 14ikén 1833. D. Miguel a' király “ Egy másik iratában Miguel e' kinevezés következőiben st. Lourenço grófot a' sergek fővezérségétől fölmenti 's előbbi hivatala, t. i. hadministerség-viselésre visszarendeli, egyszersmind hiv. szolgálati érdemítésökül marsallá nevezi. — Lissabon jul. 17ikén: Santarem következő tartalmu körlevelet bocsáta minden itt tartózkodó idegen követek 's ügyviselőkhöz: „Mint hogy sea' fenálló haditörvényekkel se pedig a' fővárosi révpartnak, melly jelenleg ostromállapotban áll, biztosságával meg nem egyez, akármelly hajónak is a' Tajóba szálltatást éjente megengedni; annál fogva van szerencsém Elxcádat értesítenem, hogy ezentul semmi hadi vagy kereskedő hajónak sem leendő szabad éjszakánként bármiszta alatti is a' Tajóba bocsátkozni, valamig ollyas körülmények divatozandnak, mellyek

megk
a' láz
talmu
ez ál
tessé
bon j
ben e
t. i. F
dósítá
Lissa
tas ut
egy 4
léptel
jegyz
spany
többi
az ad
nak m
can h
's vel
száll
sabon
mi hi
lásarc
kedet
J
talmu
ra es
kik l
hajtar
sok i
tak f
várak
tentó
ötök
tetlen
dékjo
lönbe
előtt
velyg
maga
méltó
pougá
szeme
Porto
követ
meg,
vebb
tüstén
rakjá
vagy

megkivánni fogják, hogy Portugália határai a' lázadók betörő szándéki ellen minden hatalmunkban álló módok által őriztessenek 's ez által ellenségink törekvé-e sikertelenítessék." Aláírva Visconde Santarem. Lissabon jul. 12. 1833." A' londoni hírek ellenben egészen más szint öltének, szerintök t. i. Falmouthba Stag fregatt azon fontos tudósítást hozá: hogy adm. Napier hajóerege Lissabont mindkét részről rettenetes vérontás után csakugyan bevette, 's más részről egy 40 ezerből álló spanyol tábor siet sebes léptekkel Miguel védelmére. A' Globe megjegyzi erre, hogy mivel a' hírek utóbbi spanyol része nem lehet igaz, tehát még a' többi is nyomos bizonyulást kíván, mivel se az admirálság se más ága az angol kormánynak még semmi illyes hírt nem kapott. African hajó minden órán váratik Portugáliából 's vele a' valóbb hírek. E' jul. 27dike óta szállongó hirre is mindazáltal, hogy t. i. Lissabont Pedro sergei elfoglalták, bár 30ig semmi hivatalos tudósítás sem érkezett valóságáról, a' portugáli hitelbecs nagyon emelkedett.

Jul. 13kán Porto előtt Miguel illy tartalmú határozatot bocsáta közre: „Tudtomra esvén, hogy igen számosan azok közül, kik Portóban találkoznak, semmit sem ohajtanak inkább, mint velem egyesülni; mások ismét, kik ellenem kényszerítésből fogtak fegyvert, egyedül királyi kegyelemre várakoznak; általlátván továbbá, hogy ok retentő fogsági helyzetükben, mellyben a' pártütők által irgalmatlanul tartóztatnak, lehetetlennek látják hozzám vonzó ószinte szándékjokat kinyilatkoztatni 's minthogy én különben is nyilvánossá akarom tenni Europa előtt azon királyi szelidségemet, mellyel tévelygésiből minden hozzám visszatérőnek magas kegyelemet osztogatom: im ezennel méltóztatam Porto lakosinak minden kiesapongás vagy vétkekért, mellyeket legfensőbb személyem vagy a' status bátorsága ellen, Portonak a' pártütőktől megszállta óta, elkövettek, olly feltétel alatt kegyelmezni meg, hogy azon pillanatban, midőn leghevebb seregimmal találkozni alkalmok jut, tüstént azokhoz álljanak, vagy fegyvereiket rakják le; én biztosítani fogom életöket és vagyonukat, mihelyt kötelességikre vissza-

térendenek 's bizonyossá teszem őket, hogy katonáim bánásmódja velök, mihelyest illy makacs elszánt ellenállásra többé nem találunk, legemberibb legszelidebb lesz. Mivel azonban én kir. szelidségemet még többekre is kívánom terjeszteni, örömemül szolgál: minden katonának és tisztnek alhadnagytól ezredesig, mindenképpen elkövetett vétkekért szinteazon feltétel alatt kegyelmezni meg; hogy seregimhez csatlakozzanak, vagy azon pillanatban, midőn azok Porto falai alatt teremdenek, fegyvereiket halomra rakják. Én a' király. Leça do Balio lakomban jul. 13. 1833." E' szörnyű szelidséget azonban mint későbbi hírekből bizonyos, nem igen juttat eszébe valakinek hasznára fordítani. — Az algarbiai expeditio 's Miguel sergei állapotjáról következőt ír egy párisi levél aug. 1sőjéről: „Azon francia tisztek közt, kiket Villafior Portobul az expeditiohoz vitt, ugy látszik többen találkoztak ollyasok is, kik gen. Saldanha pártját képezék. Midőn ezek Lagosnál kiszálltak, magokat immár szinte Algarbia és Alemtéjo urainak hívének, többé szükségesnek sem tartották Pedro avagy d. Maria ügyeért legkisebbet is fáradozni, hanem egyenesen kikiáltani a' luzitániai respublikát, melly iránt már rég azelőtt némelly portugáli hazafiakkal 's több spanyol negroval egyesületben is állottak. A' proclamatio már készen volt 's épen közre akarák bocsátani, midőn Villafior az egész dologról értesülvén, őket valami százig összeszedve egy briggre hányatja 's Portoba visszaküldi. Ezek oda valóban meg is érkeztenek. Kettő azonban a' kimenetelt előre gyanítván, idején megszökött 's mivel merre fordulniok nem volt, kénytelenlégből st. Bartolomeba futottak által az ellenséghez. Molellos gr. őket legnagyobb barátsággal fogadá 's gondolván, hogy Porto állapotja felől legbizonyosabb tudósításokat közölhetnének, őket egyenesen Miguel táborába küldé. Innét irt egyik levelet a' Sparrow által Falmouthon keresztül Párisba. Benne többi közt hihetetlennek festi azon iszonyatos nyomoruság és zavar igazán képzelhetését, melly Miguel táborában uralkodik. Hogy lábbelit kaphassanak, minduntalan sürgetik 's várják azon kényszerített adó megérkezését, mellynek bezaklatása 's csikarásaért a' lissaboni új-

ság naponként decretumokat 's proclamatiókat hirdetget. Csak a' felső-beirai ezred 's a' tras-os-montesinek néhány osztálya van némileg türethetőbb öltözettel ellátva 's élelemmel, minthogy azokat a' papság tartja. Egyedül e' szükölködés 's kimondhatlan rendtelenségnek köszönheti Porto eddigi fenállását; különben, ha annyi tűz és bátorság élesztené a' sergeket, mennyi fegyverök 's emberök van, úgy Porto már régen be volna véve. Mondják, gr. Bourmont midőn e' sergelen első szemlét tartott, már azonnal le akart minden vezérségről mondani, megilletődve azok gyávaságán 's kimondhatlan nyomoruságán. — A' Sun szerint jul. 27ikén parancs ment az angol kormánytól, hogy 3000 ember készen álljon minden perczen Plymouthba hajózhatásra. Rendeltetésök, ámbar azt a' ministerium minden uton titkoltatni kívánja, szinte kétségtelen, t. i. Portugáliába küldetnek d. Maria védelmére azon esetben, ha Spanyolország Miguel mellett valami lépésre bátorzkodnék. Palmella újabb intézetei déli Portugáliában őt ismét gyanúba hozzák Pedro előtt, mivel azok mind azon egyenes célra látszanak irányzani, hogy d. Maria egyedül uralkodjék Lissabon szerencsés bevétele után, holott Pedronak eltitkolhatlan szándéka a' kormányt leányával megosztani.

Legujabba' Globe után: African gőzhajó, az ohajtva várt, valahára Falmouthba megérkezett. Lissabont ez jul. 22kén hagyá el 's adm. Napier hadával a' fővárostul 6 mérföldnyire találkozott. Így tehát az ostrom, bevétel 's ezek körülményei felől szárnyalt hírek csakugyan nem valók. Napier egyszerre akarja megtámadni a' várost Villaflo sergeivel, ezek pedig még 7 mérföldnyire voltak ugyan 22kén Lissabontól távol Setubal erősnél, hol még előbb de Molellos táborával kelle megütközniök. Továbbá az African Portót jul. 26kán hagyván el, onnét azon hírt hozá, hogy 25kén Bourmont a' várost

ujolag 's minden erejével két izben támadta meg; de elsőben igen nagy veszteséggel veretett vissza, másodikban pedig a' támadást már nem levén képes folytatni, attól maga önkényleg vonult vissza. Galignani Messengere e' csatánál 1500ra teszi Miguel veszteségét holtakban, 800ra foglyokban. A' Courier szerint maga Bourmont is megfutott (?) hihetőleg Spanyolországba.

ELEGY HIREK.

Eddig a' sardiniai zendítő szándékért 57 (schweizi lapok szerint 2000) fogatott el 's 12 íteltetett halálra, 2 feltiszt pedig 6 altiszt 's közel 200 különféle karu és rendű külföldre bujdosott ki. — Bayonnei levelek szerint a' baski tartományok (spanyol) 's Bearn egy része úgy szólván teljesen felzendült. E' zavargást némellyek szerint a' hátrávám-örök és csempesek vagy dugárosok (contrebandier, schmuggler) közt esett kis csata okozá, mások szerint pedig a' sóra és dohányra vetett új adózás; minden esetre egy katonaosztály küldetett e' zenebonás környékre békeszerzőül, melly vissza is állott.

Legeslegujabb: A' Journal des Débats aug. 3ikán e' telegraphi tudósítást közli Brestből: A' teng. préfet a' tengeri minsterhez: A' Britannia lineahajón Brestbe érkezett Loulé marquis következő híreket hozott: „Jul. 25ikén Miguelnek Bourmont által vezérlett serge Porto előtt megveretett; szinte jul. 25ikén d. Maria sergei Lissabont elfoglalták“ Galignani Messengere még azt is toldja mind ezekhez: hogy Almadánál (Lissabon általellenében) heves csata volt, mellyben Miguel hadai fővezére is elesett. Cadaval hg megöletett 's Lissabon tisztathósága mind v. elfutott v. megszökött. Loulé marquis erre azonnal Brestből Párisnak indult. — Az irlandi egyház reformbilljének 3szori felolvasztatását 54 szótöbbséggel (135 > 81) a' felsőház is elfogadta.

A' gabona pesti piaci ára aug. 13ikán 1833:

m. val. gar.	legjobb	közép	csokély	poz. m. val. gar.	legjobb	közép	csokély
Tisztabuza	136 $\frac{2}{3}$	116 $\frac{2}{3}$	106 $\frac{2}{3}$	Zab	33 $\frac{1}{2}$	32	30
Kétszeres	86 $\frac{2}{3}$	80	73 $\frac{1}{2}$	Köles	—	—	—
Rözs	60	53 $\frac{1}{2}$	50 $\frac{2}{3}$	Köleskása	—	—	—
Árpa	48	46 $\frac{2}{3}$	43 $\frac{1}{2}$	Kukoricza	60	56 $\frac{2}{3}$	53 $\frac{1}{2}$

Pénzkelet:

Becs aug. 3ikén közén pényben			
Status 5 pC. kötel.	94 $\frac{1}{2}$	Bécs 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankók.	54 $\frac{1}{2}$
— 4 pC.	86 $\frac{1}{2}$	Kam. 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	—
— 1820ki köles.	197	Bankrészvény	1220
— 1821ki	—	Cs. arany pC. agio	—